

Objasnění proroctví o času konce (Daniel 9:26, 27)

Danielovi bylo dáno pozoruhodné proroctví v Danielovi 9:26, 27. Jeho účelem je vrhnout světlo na mimořádný boj mezi dobrem a zlem určeným k tomu, aby zmítal světem před návrhem Krista, aby vládl ve svém království. Daniel 9:26 mluví o odříznutí Mesiáše – odkaz, který byl obecně považován za smrt Ježíše za hříchy světa. Izaiáš 53:8 podobně mluví o utrpení Mesiáše, který je odříznut ze země živých. Smysl je zřejmě, že Ježíš byl usmrčen, a tak zbaven života, v zemi zaslíbení – v Izraeli. Jsa odříznut, Ježíš nedostal své Království, dědictví Mesiáše. V proroctví stojí, že „nebude mít nic“ (NASV). Keil (*Commentary*, str. 362) chápe, že to znamená, že v důsledku své smrti Ježíš nevládl, co Mesiášovi patřilo – Království.

V druhém prohlášení Daniela 9:26 nastává změna předmětu. „Kníže, který má přijít“, je uveden v souvislosti s podvrácením (srv. stejné hebrejské slovo užito pro zničení Sodomy, Gen 19:13) města a svatyně. Pořadí slov v hebrejštině je důležité: „Město a svatyně budou zničeny knížetem, který má přijít.“

Keil (*Commentary*, str. 362) upozorňuje, že slovo „příchod“ je v Danielovi spojeno s nepřátelskou invazí. V Danielovi 1:1 přichází Nabuchodonozor, aby obléhal Jeruzaléma. V 11:10, 13, 15 síly Krále severu „stále přicházejí“ (NASV) a „navrší obléhačí val a dobydou dobře opevněné město“. V případě „knížete, který má přijít“, je však myšlenka, že je postavou, která přijde příchod, aby zničila město, a která je dobře známa. Takový nepřátelský vetřelec se již objevil v Danielovi, v kapitolách 7 a 8. Jak říká Keil, je přirozené, že bychom měli myslet na Antikrista.

NASV překládá další frázi: „Jeho konec přijde záplavou.“ Smyslem by bylo, že město bude zaplaveno. Přirozenější překlad však podává NASV na okraji a přesvědčivě obhajuje Keil: „V následující doložce 'a jeho konec [přijde] záplavou', přípona [jeho] poukazuje pouze na nepřátelského knížete, jehož konec je zde důrazně popsán na rozdíl od jeho příchodu“ (*Commentary*, str. 363).

Proč je toto důležitým bodem výkladu? Ti, kteří zde našli odkaz na Tita ničícího Jeruzalém v roce 70 n.l., nemohou uplatnit příponu „jeho“ na nepřátelského útočníka. Faktem je, že Titus nepřišel ke svému konci při válce v Jeruzalémě. Existují působivé důvody, proč souhlasit s Keilovým překladem. Slovní pořadí předchozí věty („město a svatyně budou zničeny knížetem, kterému je určeno, aby přišel“) nechává knížete jako poslední myšlenku. Ve slovech bezprostředně následujících se „jeho(his)“ nebo „jeho(its)“¹ konec nejlépe týká právě zmíněného knížete. Zlý kníže v tomto proroctví přichází ke „svému konci“ (srov. 11:45, kde Antikrist, Král severu, „přichází ke svému konci“). Konec knížete je v „záplavě“. Jaké události jsou zde popsány? Ne Titova invaze v roce 70, protože Titus v době této invaze nepřišel ke svému konci. Poněvadž si překladatelé přáli najít Tita a události roku 70, vyhnuli se překladu „jeho konec“. Jak říká Keil, „předjímaná hlediska týkající se historického výkladu proroctví leží v základě všech ostatních [překladů než 'jeho konec']“. Odkaz na konec města nebo svatyně je křečovitý, protože město je v hebrejštině ženského rodu a pro „konec“ by bylo potřebné jiné zakončení. Odkazovat se jen na svatyni je neohrabané, protože města a svatyně jsou zmíněny společně. Keil uzavírá: „Tam nezbyvá nic jiného než použít příponu ['jeho'] na knížete. 'Konec' může proto označovat jen zničení knížete.“ (*Commentary*, str. 363). Titus v roce 70 tudíž nemůže být míněn.

„Záplava“

Co je „záplava“, v níž uchvatitel přichází ke svému konci? Určitý člen naznačuje, že je míněno dobře známé „zaplavení“. „Záplava“ se jinde používá jako symbol zdrcujícího božského rozsudku. Například v Izaiášovi 8:8 vpád krále Asýrie do Judska se rychle rozšíří po Judsku; „zaplaví je a projde jím“ V Nahumovi 1:8 učiní Pán „převalující se záplavou“ úplný konec místa Ninive a „bude hnát své nepřátele do temnoty“. Daniel nám oznamuje, že konec Antikrista přijde v „záplavě“ Božího rozsudku času konce. V tomto proroctví jsme obdařeni „knížetem, který má přijít a najde svou zkázu v záplavě“. Daniel 11:45 popisuje zničení posledního Krále severu, který „přijde ke svému konci“ těsně před vzkříšením (Dan. 12:2).

¹ V češtině má přivlastňovací zájmeno stejný tvar pro mužský i střední rod – „jeho konec“ by nerozlišoval mezi koncem knížete nebo města; v angličtině rozdíl bije do očí (pozn.překl.)

Verš 26 obsahuje ještě další část informace: „A až do konce bude válka.“ Konec, na který se zde odkazuje, je prostě konec „probíhajícího období“ (Keil). Smyslem je, že válka bude pokračovat až do konce sedmdesátého „týdne“. Problémy lze očekávat až do dokončení závěrečného „týdne“.

Náš verš končí dodatečnou poznámkou k povaze rozsudku. „Zpustošení je božsky nařízeno“ jako trest. Porovnání s třemi dalšími pasážemi je poučné. V Danielovi 11:36 je konec kariéry posledního Krále severu nevyhnutelný: „To, co je rozhodnuto, se bude konat.“ Další světlo o nařízeném trestu uchvatitele Izraele na konci věku dodává Izaiáš 10:23. „Neboť *naprostou zkázu, zkázu, jež je nařízena*, vykoná Pán Bůh zástupů, uprostřed celé země.“ Z tohoto důvodu by se Izrael neměl bát „Asyřana, který vás udeří prutem“ (Iz 10:24). „Během velmi mála času moje rozhořčení proti tobě [Izraeli] bude vyčerpáno a můj hněv bude směřovat k jejich zničení [Asýrie]“ (Iz 10:25). Existuje další odkaz na nařízené potrestání nepřítele Boha (a Izraele) času konce. V Izaiášovi 28:17b a dále: „Krupobití bude odmeteno do útulku lží, a vody [srv. záplava] svrhnou tajné místo a tvá [Izraeli] smlouva se smrtí bude zrušena.“ Ve verších 21 a 22 „Pán povstane ... aby vykonal ... svůj neobvyklý úkol a udělal své dílo, své mimořádné dílo ... Neboť jsem slyšel od Pána Boha zástupů o *roz-
hodující zkáze* na celé zemi.“

Opět tato slova připomínají Daniela 9:26. Nastává rozhodující vyhlazení posledního Satanova nástroje k zničení Izraele. Město a svatyně budou vskutku vyvráceny přicházejícím vetřelcem. Válka bude rysem posledního „týdne“. Přesto bude následovat mír Božího království, až se Kristus vrátí, aby zničil Antikrista, vzkřísil mrtvé a udělil Království věrným (Luk 22:28-30, Mat 19:28, 1 Kor 6:2, 2 Tim 2:12, Zj 2:26, 3:21, 5:10, 20:4-6). Těsně před touto dobou „jsou zpustošení neodvolatelně určena Bohem“ (Keil, *Commentary*, str. 365).

Následujícím překladem založeným na hebrejštině a ve spojení s Keilovou exegezí můžeme shrnout oznámení poskytnuté v Danielovi 9:26 (*Commentary*, str. 373):

Po šedesáti dvou týdnech bude Mesiáš odříznut, takže nemá království, které mu patří, a město bude spolu se svatyní zničeno lidem knížete a který přijde k svému konci v záplavě. Válka bude pokračovat až do konce [sedmdesátého „týdne“], protože zničení je neodvolatelně nařízeno.

Verš 27

Postupujeme k verši 27, který doplňuje proroctví a dodává další podrobnosti o událostech sedmdesátého „týdne“. Verš 27 se otevírá výrokem o právě zmíněném knížeti. Potvrdí smlouvu. Působivým důvodem pro to, aby byl kníže z verše 26 subjektem věty, je dán Keilem:

Spojení naznačuje, že kníže je subjektem k „potvrdí“, protože kníže, který měl přijít, je jmenován jako poslední a je také subjektem pro příponu „jeho konec“, poslední doložka verše 26 má pouze význam vysvětlující podřízený dodatek (*Commentary*, str. 366).

Keil dělá další tři pointy: 1) „Odnětí každodenní oběti se přirozeně spojuje se zničením (verš 26) města a chrámu způsobeným příchodem knížete.“ 2) Ten představený jako „způsobující zastavení oběti a obětování“, je samozřejmě totožný s tím, kdo mění (7:25) časy a zvyklosti uctívání. 3) „Odkaz „potvrdí“ k bezbožnému vůdci armády je proto v souladu s kontextem a paralelními pasážemi této knihy, které byly zmíněny, a také v souladu s přirozeným gramatickým uspořádáním pasáže. Ale 'knížetem' [v. 26], nemůže být přirozeně chápán Titus.“

Kníže vnucuje smlouvu velké mase lidí v protikladu k těm, kteří zůstávají věrní. Smlouva vnucená zlým knížetem většině, nám připomíná Matouše 24:12: „Láska mnoha lidí ochladne.“

Další dodatek nám poskytuje informace o druhé polovině posledního „týdne“. Keil tvrdí, že správný překlad je: „Způsobí, aby se zastavila oběť a nabízení obilí (krvavá a nekrvavá oběť) na polovinu týdne.“ V souvislosti s tímto přerušením chrámové služby kníže „přichází zdrcující na křídlech ohavnosti“. Stejně jako pravý Bůh „sklonil nebesa a sestoupil s hlubokou temnotou pod svýma nohama, jel na cherubu a letěl na křídlech větru“ (Ž 18:9), takže zde je viděn zlý kníže „zdrcující, nesený na křídlech ohavných věcí.“ Keil cituje výklad jiného německého komentátora: „Mocný pohanský nepřítel Boha je zde pojat jako nesený dolů na křídlech

modlářské ohavnosti, stejně jako Bůh teokracie je nesen na křídlech oblaků a na cherubech, kteří jsou Jeho služebníky (srv. Žalm 18:9, 10; 104:3).“

Obrázek sugeruje padělanou parousii (t.j. příchod) režírovanou mocí Satana. Pavel zrcadlí tu samou představu v 2. Tesalonickým 2:9, kde je Antikristova parousia v souladu s energií Satana. Poslední věta Danielova proroctví nám říká, že tato zdrcující vláda zlého knížete bude pokračovat „až do konce a *nařízený* Boží *rozsudek* bude vyléván na pustošitele.“ Sloveso „vylévat“ opět naznačuje záplavu verše 26, ve které ten zlý kníže přichází k svému konci. Poněvadž v roce 70 n.l. nepadl na Tita žádný rozsudek záplavy, odkaz celé této pasáže je na budoucího Antikrista a na jeho dočasné panování na konci tohoto věku.

Souhrn

Bude vhodné znovu vyjádřit poselství z Daniela 9:26, 27 s odkazem na Keilův nejužitečnější překlad:

Po šedesáti dvou „týdnech“ bude Mesiáš odříznut, takže nemá království, které mu patří, a město bude spolu se svatyní zničeno lidem knížete, který má přijít, který přijde ke svému konci v záplavě. Válka bude pokračovat až do konce [sedmdesátého „týdne“], poněvadž zpustošení je neodvolatelně nařízeno. A on [kníže] vnutí smlouvu mnoha na jeden „týden“ a během poloviny „týdne“ způsobí, aby se služba oběti zastavila, a nesen na křídlech modlářské ohavnosti bude provozovat pustošící vládu; a to bude pokračovat až do konce, kdy na něj, jako na zpustošeného, bude vyléván rozhodně nařízený rozsudek (*Commentary*, str. 373).

Ježíšův zájem o toto proroctví

Ježíš se o toto Danielovo proroctví zajímal nejvíc. Odvolával se na „ohavnost zpustošení“ jako na klíčový rys času těsně před svým návratem. V Matoušovi 24:15 je výskyt ohavnosti zpustošení v chrámu podnětem pro věřící v Judsku, aby uprchli do hor (Ježíš neočekával, že budou ze země odklizeni).

Výraz, Ježíšem použitý, se nejuvěrněji shoduje s Danielovými jinými odkazy na ohavnost zpustošení v 11:31 a 12:11. První pasáž nám říká, že poslední Král severu vyše síly proti pevnosti svatyně, odstraní pravidelnou oběť a ustaví pustošící ohavnost. Spojení s Danielem 9:27 je jasné. Zlý kníže přichází na křídlech modlářské ohavnosti a v Danielovi 11:31 je do chrámu umístěna pustošící ohavnost. Mohl by to být sám Antikrist. Marek používá k popisu ohavnosti v Markovi 13:14 mužské přičetí naznačující v chrámu lidskou osobu.

Ohavnost zpustošení spustí čas utrpení, který Ježíš nazývá velikým soužením (Mat 24:15, 21). *Ihned* po tomto soužení se Ježíš objeví ve slávě (Mat 24:29). Je důležité si všimnout, že to nejsou události, již minulé. Ježíš se zjevně neobjevil ihned po soužení v roce 70 n.l.

Daniel 12:11 doplňuje síť prorockých informací o ohavnosti. Od okamžiku, kdy je v chrámu zřízena ohavnost zpustošení, uplyne doba 1290 dnů. Zdá se, že je o něco delší než „čas, časy a půl času“ ze sedmé kapitoly. Toto období nás přivádí k závěru těchto „ohromujících zázraků“ (12:6). Všechny prorocké události budou dokončeny 1290 dní po výskytu ohavnosti a zastavení oběti. Nastane čas pro vzkříšení a království Boží dorazí na zemi.